

# Vastaselitys Vaasan hallinto-oikeudelle Finavian vastineesta koskien Savonlinnan lentoaseman ympäristöluvan muuttamista

RAKYL 16.11.2022 § 189  
384/11.01.00.00/2022

Valmistelija Ympäristösuunnittelija Heidi Käyhkö, puh. 044 417 4687,  
[heidi.kayhko@savonlinna.fi](mailto:heidi.kayhko@savonlinna.fi)

Selostus **Dnro 420/2022**

Savonlinnan rakennus- ja ympäristölautakunta on päätöksellään 15.4.2020 § 79 tehnyt aloitteen Finavia Oyj:n Savonlinnan lentokentän ympäristöluvan (19.8.1998, Dnro 0596Y0156) muuttamiseksi. Itä-Suomen aluehallintovirasto on päättänyt 23.2.2022 (ISAVI/5240/2020), että lupaa ei ole tarpeen muuttaa. Lautakunta sekä Makkola-Materi osakaskunta ja Kuhajärvi-Pellosjärvi ry valittivat päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen.

Hallinto-oikeus on pyytänyt 28.10.2022 rakennus- ja ympäristölautakunnalta vastaselitystä asian käsittelyn yhteydessä annetuista vastineista, lausunnosta sekä Makkola-Materi osakaskunnan ja Kuhajärvi-Pellosjärvi ry:n valituksesta.

Vastaselitys pyydetään toimittamaan hallinto-oikeuteen **viimeistään 25.11.2022** ensisijaisesti sähköisenä ([vaasa.hao@oikeus.fi](mailto:vaasa.hao@oikeus.fi)) tai toissijaisesti postitse. Salassa pidettävät ja arkaluontoiset asiakirjat sekä suuret asiakirjalähetykset tulee toimittaa oikeusministeriön turvapostilla (<https://turvaviesti.om.fi/>).

-----

Lautakunta perusteli valitustaan mm. aluehallintoviraston päätöksen virheellisillä johtopäätöksillä, joiden mukaan vesistötarkkailussa ei ole todettu lentokentän toiminnan aiheuttaneen vesistön pilaantumista, joka erottuisi hajakuormituksesta ja, että Maanmittauslaitoksen tuoreissa ilmakuvissa ojista ei näy suoraa yhteyttä vesistöön.

-----

Finavia Oyj on todennut vastineenaan lautakunnan valitukseen mm. seuraavaa: Finavia on tarkkaillut Savonlinnan lentoasemaa ympäröivien järvien tilaa Mikkelin vesi- ja ympäristöpiirin 8.3.1984 hyväksymän tarkkailuohjelman mukaisesti. Vuonna 1995 tarkkailuohjelmaan lisättiin havaintopiste Kuhajärveen Kuhasaaren edustalle. Kenttäalueen hulevesien laatua on tarkkailtu vuodesta 2002 alkaen. Tarkkailun suorittaa ympäristökonsultti, joka on vuodesta 2016 alkaen ollut Eurofins Ahma Oy. Finavian näkemys on, että mikäli vuosina 2019 – 2020 tehdyistä ojitustöistä olisi aiheutunut ravinnepitoisuuksien tai veden sameuden kasvua tai muuta veden laadun heikkenemistä, olisi se näkynyt tarkkailutuloksissa. Tällaista ei kuitenkaan ole havaittavissa.

Valittajan viittaukset vuoden 2019 vesitarkkailuraporttiin antavat virheellisesti ymmärtää, että lentoaseman talvitoiminnassa käytetyt aineet ja tehdyt ojitustyöt olisivat heikentäneet Pellosjärven ja Kuhajärven veden laatua. Tarkkailuraportissa on todettu, että liukkaudentorjunta- sekä jäänpoisto- ja jäänestoaineet ovat saattaneet olla syynä lievälle veden laadun heikkenemiselle ojavesien tarkkailupisteillä Oja Pt8 ja Oja Pt9.

Vaikutusta järvitarkkailussa ei kuitenkaan ole havaittu. Ojitukset on mainittu raportissa taustatietona, mahdollisena veden laatuun vaikuttavana tekijänä.

Velvoitetarkkailun lisäksi Finavia otti syyskuussa 2020 ylimääräisiä näytteitä lentoasemaa ympäröivistä laskuojista yhteensä kuudesta paikasta. Lisänäytteiden tuloksissa ei havaittu merkittävää lentoaseman kuormitusvaikutusta ja veden laatu oli useassa paikassa parempi kuin taustapisteessä. Lisänäytteiden tulokset on esitetty vuoden 2020 vesitarkkailuraportissa. Vuosien 2019, 2020 ja 2021 (viimeisin) tarkkailuraportit ja vuoden 2020 lisänäytepisteiden sijaintikartta on esitetty vastineen liitteenä.

Finavia Oyj katsoo, etteivät ympäristönsuojelulain 89 §:n kriteerit lentoaseman ympäristöluvan muuttamistarpeelle täyty.

Makkola-Materi osakaskunnan ja Kuhajärvi-Pellosjärvi ry:n valitukseen Finavia Oyj toteaa, että viime vuosina toteutetut hankkeet Savonlinnan lentoaseman kenttäalueen kuivatuksen parantamiseksi ovat olleet lentoturvallisuuden kannalta perusteltuja. Lentoaseman turva-aidan vakauden parantamiseksi aitalinjan viereen kaivettu kuivatusoja on Finavia Oyj:n maalla eikä yhteyttä ojasta Pellosjärveen ole avattu. Finavia Oyj on noudattanut Savonlinnan lentoasemalla kenttäalueen kuivatuksen parantamistoimissa viranomaisen ohjeistusta ja toteuttanut siltä edellytetyt haittojen lieventämistoimet. Toimenpiteistä ei myöskään ole aiheutunut korvattavaa haittaa tai vahinkoa ympäristölle. Finavia Oyj perustaa näkemyksensä lentoaseman vesitarkkailun tuloksiin.

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö Matti Rautiainen, puh. 044 417 4685,  
[matti.rautiainen@savonlinna.fi](mailto:matti.rautiainen@savonlinna.fi)

Päätösehdotus

Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen toimiva rakennus- ja ympäristölautakunta päättää antaa Vaasan hallinto-oikeudelle vastaselityksen Finavia Oyj:n vastineesta:

Finavian vastineessa on vedottu, ettei lentoasemaan ympäröivien järvien vesinäytteiden tarkkailutuloksissa ole havaittavissa veden laadun heikkenemistä. On huomattava, että vesinäytteitä otetaan järvistä vain muutamia vuodessa eivätkä ne edusta koko vuoden tilannetta. Veden laatuun vaikuttaa mm. valunta- ja sääolosuhteet, joiden vuoksi näytteenotto sattuu harvoin huonoimpaan tilanteeseen. Lisäksi on otettava huomioon, että lievien esiintymiseen vaikuttaa tekijöitä, joita kaikkia ei tarkkailunäytteistä analysoida ja joita kaikkia ei edes tunneta.

Maastohavaintojen mukaan Kuhajärven veden laatu on kuitenkin heikentynyt viime vuosien aikana huomattavasti sinilevähaittojen vuoksi ja ojavedet tosiasiallisesti virtaavat kivimurskepatojen läpi vesistöön. Pellosjärven ja Kuhajärven velvoitetarkkailuraportin mukaan vuonna 2019 keskimääräiset ravinnepitoisuudet olivat näytepisteissä suurempia kuin edeltävänä vuonna.

Finavian vastineessa on viitattu asiantuntijatahon vuoden 2019 vesitarkkailuraporttiin - joka on yhden Suomessa käytetyimmän vesiasioihin perehtyneen konsulttitoimiston laatima - siten, että lausunnossa mainitut tekijät, jotka ovat saattaneet vaikuttaa Pellosjärven ja Kuhajärven veden laatuun heikentävästi, nollataan vastoin parempaa perehtymistä asiaan ilmaisulla ”ei havaittu merkittävää”

*kuormitusvaikutusta*”. Jotta ojanäytteillä olisi todistusvoimaa, olisi näytteenotto ajoitettava heti sen jälkeen – joka yleensä ei ole edes mahdollista - kun talvitoiminnassa tarvittavia kemikaaleja on käytetty.

Raportin mukaan liukkaudentorjunta- sekä jäänesto- ja jäänpoistoaineet saattavat olla syynä veden laadun heikentymiselle. Raportin mukaan veden laatuun on tarkkailuvuonna mahdollisesti vaikuttaneet Pellosjärven valuma-alueella tehdyt ojitustyöt rakennetun aitalinjan kuivattamiseksi.

Näin ollen ei voida poissulkea johtopäätöstä, että lentokentän toiminnasta aiheutuneet vaikutukset vesistöön ovat lisääntyneet siitä, mitä niiden ympäristölupaharkinnassa arvioitiin olevan.

Lautakunta kiinnittää hallinto-oikeuden huomiota siihen, että lentokentän kiitoradan kuivatusojitus tehtiin siten, että juuri ennen ojitusta edeltäviä lähtötilannenäytteitä ei otettu, ojituksen aikaisia näytteitä ei otettu eikä ojituksen jälkeisinä viikkoina ja kuukausina jälkitarkkailunäytteitäkään otettu ennen normaalia tarkkailuohjelman mukaista vesistönäytteenottokierrosta. Kyseessä kuitenkin oli mittava ojitushanke vesivolyymltaan pienten järvien välissä vastoin ympäristölupahakemukseen liitettyä ojitussuunnitelmaa ja ilman toimivaltaisen lupa- tai valvontaviranomaisen etukäteen tehtyä hyväksyntää.

On huomattava, että ojituksen vaikutukset alapuolisen vesistön tilaan ovat suurimmillaan ojituksen aikana ja heti sen jälkeen. Myöhemmin, kun kuormittavat aineet, kuten humus ja sen sisältävät ravinteet, laskeutuvat pohjalietteeseen, niiden vaikutus vesistön tilaan ei näy samalla tavoin veden laadussa ympäri vuoden, vaan vaikutus näkyy tilanteissa, joissa pohjalietteestä vapautuu ravinteita kasvillisuuden ja levien käyttöön ja niitä ravintona käyttävien eläinten kautta edelleen ravintoketjuun rehevöittämään vesistöä.

Ravinne- ja kiintoaine- / humuskuormitukset vesistöön saattavat vaihdella suurestikin riippuen valunnan määrän vaihteluista. Muutaman vuoden ajalta otettujen vesinäytteiden analyysitulokset eivät siten edusta ojitusten kokonaisvaikutuksia ottaen huomioon ojien vuosikymmenten pituinen vaikutusaika. Ilmastonmuutos tulee lisäämään sadantaa ja sen myötä myös valuntaa, josta aiheutuu eroosiota, jonka vaikutus korostuu avo-ojituksissa ja näkyy kiintoaine- / humuskuormituksena vesistöihin.

On huomattava myös, että Etelä-Savon ELY-keskuksen lupaama selvitys lentoaseman ympäröiviin järviin laskevien ojavesien tutkimisesta koko valuma-alueen vesistökuormituksen arvioimiseksi ei tietävästi ole toteutunut (ainakaan tuloksia ei ole toimitettu Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle tai tulokset eivät osoita tulevan merkittävää kuormitusta muualta, mikä paikallistuntemuksen valossa on tosiasia, koska yksittäisiä kuormituslähteitä ei ole ja valuma-alue on pääosin tyhjentynyt maa- ja metsätalouden hajakuormituksesta).

Tehtyjen avo-ojitusten ympäristövaikutuksia ei ole arvioitu kattavasti. Finnavia taikka ELY-keskus ei ole ottanut huomioon, että tehdyt avo-ojitukset vaikuttavat myös kiitoradan salaojien keräämään ainekuormaan. Tutkimusten mukaan hienojakoisilla mailla tehdyt täydennysojitukset voivat lisätä salaojiin kertyvää kiintoaine- ja ravinnehuuhtoutumaa. Yleisessä tiedossa ei ole, että salaojien ainekuorman lisääntyminen on suurempi kuin pintavalunnan ainekuorman vähentyminen. Lentokentän tapauksessa huomionarvoista on myös se, että kyse ei ole pelkästään ravinnehuuhtoutumasta, vaan vuosikymmeniä käytetyistä jään- ja

liukkaudenestoaineista, joita maaperässä saattaa edelleen olla jossakin muodossa.

Lautakunta pitää Finavian omavaltaisesti toteuttamaa hanketta laittomana ja ympäristölupaa valvovan viranomaisen, Etelä-Savon ELY-keskuksen toimintaa asiassa virheellisenä. Lautakunnan mielestä ojitusta koskeva toimivalta asiassa olisi ollut kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella (referenssinä UPM:n Savonlinnan vaneritehtaalla melua aiheuttaman toiminnon käsittely kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa, vaikka tehtaalla on voimassa oleva valtion lupaviranomaisen myöntämä ja valvoma ympäristölupa).

Vaikka tehdyillä ojituksilla satunnaisissa vesinäytteiden analyysituloksissa ei olisikaan havaittavissa merkittävää vesistön tilan heikkenemistä, ei se silti oikeuta toiminnanharjoittajaa ja ympäristölupaa valvovaa viranomaista menettelemään omavaltaisesti ja ympäröivää asutusta haitankärsijöinä kuulematta ja huomioon ottamatta, kuten tässä valituksen alaisessa asiassa on tapahtunut.

Edellä olevien seikkojen perusteella Itä-Suomen aluehallintoviranomaisen valituksenalainen päätös on hallinto-oikeudessa kumottavan ja lautakunnan aloitteen 15.4.2020 § 79 mukaisesti Finavia velvoitettava esittämään toimivaltaiselle lupaviranomaiselle Savonlinnan lentokenttää koskeva ympäristöluvan muutoshakemus. Toissijaisesti lautakunta vaatii AVI:n päätöksen kumoamista ja asian palauttamista AVI:iin uudelleen käsiteltäväksi.

Lautakunta kiinnittää hallinto-oikeuden huomiota myös siihen, ettei Finavia kiistä vastineessaan ympäristöluvan muuttamistarvetta yksilöidysti, vaan kuittaa sen perustelematta vain yleisellä tasolla. Lautakunta korostaa, että sen valituksessa esittämät vaatimukset ja niiden perusteet ympäristöluvan muuttamistarpeelle ovat relevantteja ja yhtyy myös muiden valittajatahojen vastaaviin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin, koska ne ovat linjassa lautakunnan vaatimusten ja perustelujen kanssa.

On huomattava, että ympäristönsuojelulain 89 §:n mukaan ympäristölupaa on muutettava mm., jos:

- 1) toiminnasta aiheutuva pilaantuminen tai sen vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta;
- 2) toiminnasta aiheutuu tässä laissa kielletty seuraus.

Molemmat kohdat täyttyvät Savonlinnan lentokentän ympäristöluvan suhteen.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset. Lisäksi ympäristönsuojelulain 66 §:n mukaan luvassa tulee antaa maaperän ja pohjaveden suojelua koskevia määräyksiä sekä 67 §:n mukaan määräyksiä viemäriin johdettavista jätevesistä. Voimassa olevassa ympäristöluvassa tarpeellisia määräyksiä ei ole annettu. Luvassa on ainoastaan yksi, melua koskeva määräys.

Etelä-Savon ELY-keskuksen, Järvi-Suomen kalatalouspalveluiden sekä Savonlinnan kaupunginhallituksen vastineista ja Itä-Suomen aluehallintoviraston lausunnosta lautakunta ei katso olevan aihetta vastaselityksen antamiseen, koska niistä Finavia on viitannut vain Savonlinnan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan valituksesta antamaansa vastineeseen.

Makkola-Materi osakaskunnan ja Kuhajärvi-Pellosjärvi ry:n valituksen lautakunta on käsitellyt päätöksellään 31.8.2022 § 134 valmisteluaineistona Savonlinnan kaupunginhallituksen vastineeksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Toimenpiteet

Vaasan hallinto-oikeus, [vaasa.hao@oikeus.fi](mailto:vaasa.hao@oikeus.fi)